

NR. 2 - 2018 - 29. ÅRGANG

Senioren

"Gud signe vårt
dyre fedreland ..."

Odd-Henrik Olsen

Gjester som ikke vil gå

En huspostill er en prekensamling beregnet på bruk i hjemmene, som en andaktsbok,» forteller Wikipedia oss. «Huspostillene var viktige for utbredelse av lesekyndighet etter reformasjonen. De var såpass billige at de fleste hjem kunne ha en, og ofte kunne dette være den eneste boka som fantes i huset.»

Jeg har en forholdsvis ny utgave av en huspostill. Den heter *Livsglede*, er skrevet av Karsten Isachsen og utkom i 1994. Avsnittet for 4. april har gjort inntrykk på meg. Det har som overskrift «Gjester som ikke vil gå».

Der står det: «Jeg har hatt en vond drøm. Jeg hadde selskap. Det var et langt selskap. Det varte i flere år. Etter hvert kom det mange gjester. Jeg tok imot dem en etter en, og de smøg seg inn i huset. Jeg bodde i et meget stort hus med mange, mange rom. Etter hvert ble gjestene husvarme og lommekjente. Og jeg gikk rundt fra rom til rom. De var overalt.

Latheten og vekheten satt i arbeidsværelset og la kabal. Forfengeligheten og pratsheten satt i stuen og sladret med dømmesyken. Bekvommeligheten og bitterheten satt i kjelleren og drakk rødvin. I mitt tomme soveværelse satt misunnelsen, selvmedlidenheten og utakknemligheten. De smilte hver gang jeg så på dem. Bekymringen holdt meg våken om nettene med viktige samtaler. Travelheten tok telefonen hver gang noen ringte og ville snakke med meg. Hver gang jeg fant en stille krok og satte meg ned, kom utålmodigheten og holdt meg med selskap. Hjalp meg å holde meg våken. ...

De var spennende gjester, fascinerende og fantasifulle. Men det var ett problem med dem: De ville ikke gå; de var ikke til å få ut av huset. ... De ville ikke gå! De var gjester som var kommet for å bli. ...

Og de var ikke tilfeldige gjester – de var skikkelser jeg hadde pleiet omgang med, hadde samarbeidet med og hygget meg med tidligere i livet.»

Har du hatt, eller rettere: har du slike gjester i ditt hus? Gjester som ikke vil gå? Kanskje du ikke har slike som legger kabal eller drikker rødvin, men de har nok andre tid- og oppmerksomhetskrevende sysler. Trives du med å ha dem? Tør du kalle dem ved deres rette navn? Vil du gjerne bli kvitt dem – ha dem ut av ditt hus og av ditt liv?

Det er hjelp å få. En som tilbyr seg å hjelpe. En annen gjest. Han sier selv: «Se, jeg står for døren og banker. Om noen hører min røst og åpner døren, vil jeg gå inn til ham og holde måltid, jeg med ham og han med meg.» (Åp 3,20.)

De tidligere gjestene – de som oppfører seg som om de bor hos deg – vil ikke trives i hans selskap. Og så blir det slik vi synger i en barnesang: «Nå bor Jesus i mitt hjerte, hele plassen har han fått.» ■

VÅRTREFFET I MOSS

Trygve Andersen ✍

På morgenen søndag 29. april satte bortimot 90 seniorer kursen mot Moss. Det var vår i luften, etter en lang og snørik vinter. Utenfor Adventistkirken tittet blåklommer frem, og med sol på himmelen var det vel egentlig ikke en god dag for å trekke inn i kirken. Men det skulle foregå interessante ting der, så etter at man hadde fått hilst på de mange kjente menneskene man møtte ute og i gangen, så fylte vi opp kirkesalen med forventning. Kirkesalen var pyntet med vakre blomster, og stearinlysene ble tent, så stemningen var god innendørs også, og vi gledet oss over å være sammen igjen.

Møtet ble åpnet av Odd-Henrik Olsen, og vi sang en fellessang, «Navnet Jesus blekner aldri», og inviterte Gud til å være tilstede med oss. Vi fikk så en andakt av den unge pastoren i Moss, Christian Arildsen. Han snakket om at vi må ikke må låse oss inne i våre konservative eller liberale båser, men være åpne for å bevege oss over grensen, litt ut av vår komfortsone. Han sang også en frisk sang for oss. Kanskje litt vel frisk for noen av oss, men det var vel noe av poenget.

Så slapp dagens hovedtaler til, og det var Terje Bjerka, som vi hadde invitert for å snakke om og vise bilder fra sine turer i Israel. Han har vært nedover minst 40 ganger, og kjenner landet ut og inn. Han hadde nylig vært på tur igjen, kanskje den siste sa han, for han føler litt på alderen han også nå.

Han hadde satt tittelen «Israel utenfor allfarvei» på sine foredrag, og vi hadde gitt ham mesteparten av tiden denne dagen. Det var jo mange i salen som har vært i Israel, men denne gangen tok han oss altså med til steder hvor ikke så mange har vært. Han begynte langt syd i landet, bl.a. ved det vakre Eilat, som han anbefalte på det varmeste som turistmål.

Det var vår og glede i luften da bortimot 90 personer kom sammen til treff i Moss

Vi hadde ellers besøk av Ulf Korsmo, som representerte Alfa Travel, og han slapp til sammen med Frøydis Liseth i noen minutter før middagen. Seniorforeningen innledet i fjor et samarbeid med Alfa Travel, som ledes av Hogne Hogganvik, >>

og som dere sikkert så i vårt forrige nummer, så arrangerte de en tur til sydlige breddegrader sist høst. Nå planlegges en ny Spania-tur, og Ulf og Frøydis fikk litt tid til å fortelle om årets tilbud (som annonseres på side 14).

Så var det middag, og i Moss var speiderlaget engasjert til å stå for middagen. De hadde vel ikke laget all maten selv, men de sto i alle fall for serveringen, og det var et hyggelig innslag å se disse blide ungdommene som jobbet for at vi skulle få god mat servert. Og maten var god, det var salat, et par forskjellige typer nøttestek, og potetmos og saus. Og til dessert fikk vi is og bær. Alt smakte utmerket.

Etter pausen fikk vi litt mer sang av pastor Arildsen, ikke fullt så «frisk» denne gangen. Han og et par andre ungdommer som bl.a. holdt styr på teknikken, var for øvrig der hele dagen, takk til dere for det dere gjorde for oss.

Så slapp Bjerka til igjen, og vi fikk se flere bilder og høre om flere litt spesielle steder i Israel. Han tok oss bl.a. med til Golan-høyden, som mange av oss kjenner godt til fra de historiene vi har hørt om krigen i området. Og der ser man over til Syria, hvor det jo slett ikke er rolige tider i dag heller. Men Bjerka forsikret oss om at det ikke er farlig for turister verken på grensen der eller andre steder i Israel, kanskje med unntak av grenseområdet mot Gazastripen.

Så Bjerka anbefaler sterkt å ta turen til Israel, enten det er for å se de «vanlige» bibelske stedene for første gang, eller, for de som har vært der før, å

utforske landet litt mer. Han har som sagt vært der minst 40 ganger selv, og finner nye ting hver gang, fremdeles.

Samlingen i Moss ble avsluttet med en takk og en ekstra kollekt til speiderne, som hadde jobbet med opprydding etter middagen, og som også sto for en liten servering av litt søtere ting til slutt, før vi skulle dra hjem. Odd-Henrik minnet om påmelding til sommerstevnet, og opplyste også om at det blir høsttreff i Mjøndalen sist i september (se annonse side 15). ■

Terje Bjerka anbefaler sterkt å ta turen til Israel, enten det er for å se de «vanlige» bibelske stedene, eller for å utforske landet litt mer. Eilat (bildet under) er et vakkert sted og et turistmål han foreslår.

Terje Bjerka og Odd-Henrik Olsen

Sommerstevne og høsttreff

skrivende stund er inntrykkene fremdeles ferske etter Seniorforeningens vårtreff, et treff som opplevdes som en forfriskende og givende opplevelse for alle som var til stede. Det var gjensynsglede, det var fellesskap, det var spennende og lærerike foredrag om steder i Israel som ligger utenfor allfarvei, det var god mat, servert av smilende speidere. Alt sammen bidro til at mange nå ser frem til neste gang vi kan møtes igjen.

Neste mulighet i Seniorforeningens regi, er sommerstevnet som holdes på Valdres Høyfjellshotell 17.-22. juli. Hotellet ligger 700 m over havet i naturskjønne omgivelser, ca. 20 km øst for Fagernes, 200 km fra Oslo og 350 km fra Bergen. Hovedtaler blir Bjørgvin Snorrason fra Island. Han er kjent av mange fra sin tid i Norge, både som elev og som rektor ved Tyrifjord videregående skole samt fra sine mange besøk som taler ved forskjellige anledninger. Han har alltid vært en skattet forkynner, og ved sommerstevnet vil han ha to innlegg hver formiddag. Først en serie med evangeliske emner som handler om Guds omsorg for den enkelte. Deretter en serie med profetiske emner som fokuserer på Guds omsorg for sin menighet i endetiden. Vi vil gjøre alt vi kan for at årets sommerstevne blir en velsignet og givende opplevelse, og vi håper å se deg der.

Men Seniorforeningen har mer på programmet. 30. september blir det høsttreff i Mjøndalen. Der er det Paul Birch Petersen fra Danmark som taler. Han vil forklare hvordan vi kan lese Bibelen for å bli kjent med Gud. Du vet, noen ganger leser vi Bibelen for å finne beviser for det vi tror, andre ganger er det for å slå fast at våre trospunkter har bibelsk grunnlag. Paul Birch Petersen vil gi oss tanker og tips om hvordan vi kan lese Bibelen så vårt åndelige liv blir rikere.

Vi håper du vil synes dette er tilbud som er for gode til å gå glipp av. Vi gleder oss til å se deg både på sommerstevne og høsttreff.

Odd-Henrik

Hva vil dagene som ennå ikke er her, bety for ditt liv? Det er vanskelig å vite, tenker du, for jeg kan ikke bestemme over dem når de ennå ikke er her.

Salme 90 inneholder en bønn av Moses, som ofte blir sitert deler av ved livets avslutning. I vers 12 står det: «Lær oss å telle våre dager, så vi kan få visdom i hjertet!» Hva ligger i dette? At antall dager som vi er gitt, er begrenset, så det er klokt å telle dem? Det er selvfølgelig riktig og også Bibelens fremste betydning. Men det er noe mer enn bare det, og det kan forandre dagene i livet.

På hebraisk står det, 'Lær oss å *manah* våre dager.' Det samme ordet, *manah*, er også brukt i Jonas bok, hvor det står at Gud sendte (*manah*) en fisk, en orm og en østavind. Det betyr at *manah* er mer enn bare å telle.¹ Det betyr også å *forberede/tilberede* og å *bestemme/fastsette*. Du og jeg må også lære å forberede eller tilrettelegge våre dager, vi må bestemme våre dager. I dette ligger at vi skal ikke bare passivt se dagene komme og gå, men også å oppleve hva de gir oss i livet. Vi må forberede dem og aktivt bestemme over dem.²

Hvordan oppstod de første dagene i begynnelsen, ved skapelsen? De kom ikke bare av seg selv uten videre, gjorde de vel? Før dagene eksisterte, forberedte Gud dem. Han bestemte dem. Han ga dem med en hensikt for øye. Så hvis vi er Guds barn, må vi også, og bør, gjøre det samme.

Hvordan kan det skje? Først og fremst er bønn viktig. Be for dagene som kommer, som ennå ikke er en realitet. Bønn er ikke bare for hva som er, men også for hva som ennå ikke er blitt en virkelighet. Uansett hva som skjer, er det viktig å bestemme at i Gud skal det bli noe godt og positivt ut av det. Vi kan overgi og hellige hver dag til Gud og det som er hans mening for den. Slik vil vi fullføre Guds vilje dag etter dag. Bønn er viktig, men det er også viktig å lære Guds vilje å kjenne. «Ditt ord er en lykt for min fot og et lys på min sti» (Sal 119,105). «Salige er de som gir akt på Guds vilje og alltid gjør det som er rett» (Sal 106,3). «Lær meg å gjøre din vilje, for du er min Gud! Din gode Ånd skal lede meg på de jevne stier» (Sal 143,10). «Å gjøre din vilje, Gud, er min lyst, jeg har din lov i mitt hjerte» (Sal 40,9). ■

I minnenes dagbok

DEL 1

Et tidsbilde fra to sabbater på Sofienberg Kursted i 1957

Innsendt av Jan Torgeir Lindsøe

Jeg gikk første året på Gudbrandsdal offentlige landsgymnas, og bodde i ei lita hytte et par kilometer sør for Vinstra sentrum. Faren min hadde gått bort i desember 1956, og husdyrholdet på bruket vårt i Dovre var avvirket.

Mor, Borghild Sevaldsen Lindsøe, bodde noen uker hos meg denne våren i 1957. I dagboken sin beskriver hun flere sabbatsmøter på Sofienberg Kursted på Hundorp – institusjonen som var bygd opp og drevet av Wictor og Ragnhild Johansen.

De første av disse møtene hun omtaler, er sabbatsskolen den 16. mars. Vi hadde tråkket i kald motvind den isete veien, en knapp mil forbi Harpefoss, den åttekantete kirken på Hundorp og opp til kurstedet. Møtene foregikk i det gamle bygget som var privatboligen til familien Johansen. Wictor, var bortreist denne sabbaten.

Vi var sent ute, sabbatsskolen hadde begynt for en liten stund siden, men ble smilende mottatt av Bjørg (14 år), den mellomste av de tre døtrene. Hun ledet oss inn i dagligstuen ...

>>

Sofienberg Kursted

Familien Lindsøe i 1956, med Jan Torgeir i midten.

Vi gikk inn i stuen. Sykegymnasten stod der borte ved orgelet og ledet møtet. Jeg så ingen ledig sitteplass straks.

Fremme ved orgelet satt to unge gutter; den minste av dem satt nærmest. Mellom ham og orgelet stod en ledig liten putestol. Sykegymnasten tok oss i hånden og pekte på denne og en annen like foran orgelet – tydeligvis hans egen plass.

Vi satte oss der. Torgeir litt nølende. Han likte ikke å komme så langt frem.

Fru Johansen satt selv ved orgelet, som vanlig. Sykegymnasten nevnte en sang og forsamlingen stemte i med den ... Torgeir og jeg hadde ikke de nye sangbøkene som kom ut for noen år siden. Vi har ikke hatt råd til å kjøpe dem.

Vi lyttet til sangen. En kvinne reiste seg, bøyde seg ned over meg og rakte meg en sangbok. Jeg så lukt inn i et par strålende, rolige øyne. Det var Inga! En iling av glede gikk gjennom meg. Så deilig å se henne så frisk og sunn!

Kvinnen like foran meg rakte en hånd så kjent ut mot meg, bakover likesom, mens hun fortsatte å se i boken som hun sang etter. Hun satt sidelengs foran meg. Jeg studerte profilen hennes: kort nese, lys, litt lubben og tettbygde. Det var tydelig hun kjente meg godt. Flere ganger smilte hun mot meg. Hvem var hun? Hvor hadde jeg truffet henne før? Jeg ble litt ille til mote, der jeg satt. Hvor i all verden hadde jeg truffet denne kvinnen? Det blikket hun sendte meg, var en god venninnes kjærlige og gammelkjente blikk – fra siden, under de lange øyenvippene. (Det viser seg å være Klara Sletten, en enke fra dalen som hadde vært på besøk hos oss på Dovre med sine to barn et par år tidligere.)

Torgeir og jeg satt sammen under overhøringen. Så i samme leksehefte. Vi studerer for tiden «De kvinnelige dyder». Leksen i dag handlet om vennlighet og sympati. Sykegymnasten er en finslig, blond og middels høy

mann i 25-30 årsalderen å se til. Han er blek og det vakre ansiktet har et sjelfullt drag.

En god ånd hvilte over møtet fra først til sist. Han spurte til å begynne med om denne leksen hadde større betydning enn de andre vi har hatt. Ingen svarte. Han spurte igjen. – Betydde disse dyder mere enn de andre – var de side-stillet, eller var de mindre viktig. De var side-stillet, ble det svart. Ja, det var så. Så var det utenat-verset – husket noen det? Én siterte det: Alt hva I vil at andre skal gjøre mot eder, det skal I gjøre mot dem.

Hva var vennlighet? Forskjellige definisjoner kom; mild, kjærlig, god. Jeg svarte til slutt: – Det ligger i ordet vennlighet. Det er: lik en venn. Vi skal være lik en venn for de vi møter – venne-lik. – Det var en dyp tanke, sa han. Og jeg følte meg litt flau over at han sa det.

Vi kom inn på forholdet mellom David og Jonatan som eksempelvis var nevnt i leksten. – Hvordan så Jonathan på David? – Han elsket ham som sin egen sjel. – Hva var Jonatan? – Han var tronarvingen. – Ja, vi skal huske på det. Men David var den som Gud hadde latt salve til konge. Og Jonatan visste det. Hva gjorde han da Saul fikk en av disse mørke stundene? – Han talte vel om David hos sin far, kongen. – Ja, la oss huske det. Og tale vel om våre venner når de er i miskreditt og trenger vårt vitnesbyrd.

– Hva gjorde Saul siden mot Jonatan? – Han kastet spydet mot ham. Men Jonatan fikk slengt seg til side, så han traff ikke. – Ja, Saul var rasende for at sønnen gikk imellom for David. Han kunne ha tatt sønnens liv, men det ble han bevart fra.

– Hva gjorde Jonatan ved andre anledninger, da David var i nød? – Han reddet hans liv. – Ja, det

gjorde han. Med fare for sitt eget liv. Og enda visste han hele tiden at David var den som Gud hadde kalt til konge. Jonatan var det edleste menneske historien vet å berette om.

Det kvakk litt i meg da han etter overhøringen sa: – Og så vil vi til avslutning be søster Lindsøe lede oss i bønn. Det er første gang noen slik ute har bedt meg om det.

– Vår far, du som er i himlen, begynte jeg. – Vi takker deg fordi vi fikk komme frem for ditt ansikt – en liten søskenskare samlet fra øst, vest, fra nord og syd, for å hente kraft fra ditt ord. Takk for den lærdommen du har gitt oss fra ditt ord. Hjelp oss å bevare det i et godt hjerte og etterleve det. Dette høre og bønnhøre du i Jesu navn. Amen.

Vi sang. Så var møtet slutt. Søster Johansen reiste seg fra orgelet, rakte hendene mot Torgeir og meg og ønsket oss velkommen med sitt mest strålende smil. ■

Her slutter nedtegnelsene fra den første sabbaten. Den følgende sabbaten, syklet vi til Sofienberg nok en gang. Den beretningen kommer i neste nummer av Seniorene.

SENIORFORENINGENS SOMMERSTEVNE

VALDRES, 17.-22. JULI 2018

Vi fornyer oss. Etter flere år på Ringerike, blir sommerens stevne på Valdres Høyfjellshotell. Det ligger i noe av Norges vakreste natur. I utkanten av Jotunheimen, 200 km nordvest for Oslo, og 350 km østover fra Bergen.

Hovedtaler blir Bjørgvin Snorrason fra Island. Han har i flere år bodd i Norge og vært rektor ved Tyrifjord videregående skole. Han er en skattet taler, som alle skandinaver har lett for å forstå.

Transport: Hotellet tilbyr fri buss tur-retur hotellet fra Oslo og Gardermoen. Vennligst angi ved påmeldingen om du vil reise med denne bussen, eller om du selv sørger for transport. Da hotellet har begrenset antall enerom, ønsker vi at så mange som mulig kan bo sammen med en bekjent på dobbeltrom.

Betaling for stevnet gjøres til konto 3000.26.41867, ved påmelding. Prisen for hele oppholdet, med alt inkludert, er 4.300 kr pr. person på dobbeltrom, og 4.650 kr. for enkeltrom.

Påmelding og forespørsler skjer hos enten Odd-Henrik Olsen, epost: odd.henrik.olsen@adventist.no, telefon 924 15 928, eller Richard Vagn Jensen, epost: hrv.jensen@gmail.com, telefon 32 75 25 89 / 924 93 322.

Hjertelig velkommen!

LEDIGE Plasser

11. lekse — 16. mars 1957

VENNLIGHET OG SYMPATI

Minnevers: «Og som I vil at menneskene skal gjøre imot eder, så skal og I gjøre imot dem.» Luk. 6, 31.

Dette bibelstudium vil vise at vennlighet er noe mer enn alminnelig velvilje overfor våre naboer. Sympati er et aktivt og sterkt prinsipp som vekker de kristne til å føle ansvar når de ser mennesker som lider nød. En selvoppofrende sympati er født av Guds kjærlighet til oss, og den får oss til å føle oss i slekt med de fattige og ulykkelige. Sympati er en egenkap som tvinger oss til å gjøre mer enn selve plikten krever. Den leder oss inn i en kjærlighetens tjeneste som får oss til å glemme selvet. Den som er uhøflig og uvennlig, går glipp av gleden over de helliges samfunn.

OVERBÆRENHET OG LANGMODIGHET

enskap er blir Guds folk oppmuntret til å tilegne

selv: Eier jeg kjærlighetens nådegave? Har jeg å være vennlig? Talenter, lærdommer og velnøyske egenskapen vil være like betydningsløse som en klingende bjelle. Men denne dyrebare skatt er trukket av mange som bekjenner seg til å tro «ene», 5. bind, side 169.

nsipper anbefaler Paulus til Guds menighet?

Per de Lange

Sunnhetsbladet

I 1880-ÅRENES KULTURLANDSKAP

I januar 1881 utkom første nummer av *Tidsskrift for praktisk medicin*, fem år før Den norske lægeforening ble til. Etter foreningens oppkjøp av tidsskriftet, ble navnet endret til *Tidsskrift for Den norske lægeforening*. I juli 1881 var også Sunnhetsbladet på markedet, som det første populær-medisinske tidsskriftet i landet. Begge er 137 år i år. Aerkjente leger og folkehelseopplysere ble redaktører av begge bladene.

1880-ÅRENES KULTUR- OG SAMFUNNSUTVIKLING

Aasmund Olavsson Vinjes bok *Ferdaminne* fra reisen til Trondheim i 1860, forteller bl.a. om møtet med de fattigste av de fattige like nord for Eidsvoll. De bodde i «jordhytter ikringom austigjenom ville skogen, so der kom rjukande røyken upp gjenom eit rundt hol i bakken. Halvnakne ungar og fillutte og svarte foreldri komo ut or desse

Hva hendte i 1880-årene?

1882-84

- Norge går over til det metriske system
- Første kvinne tar Examen Artium (C. Thoresen)
- Skiforeningen stiftes
- Norsk Kvinnesaksforening stiftes
- Landsmål sidestilles med riksmål
- Orientekspresen mellom Paris og Istanbul åpnes
- Godtlieb Daimler får patent på sin første hurtiggående motor

1885-87

- Sosialdemokratene krever kommunal boligbygging i Kristiania
- Grundtvigianerne splittes
- Det norske Arbeiderparti stiftes i Arendal
- Louis Pasteur kurerer hundegalskap, et gjennombrudd for bakteriologien
- Carl Benz konstruerer verdens første bil med forbrenningsmotor

1888-90

- Frelsesarmeen kommer til Norge
- Fridtjof Nansen går på ski over Grønland
- Fyrstikkarbeiderne streiker i Kristiania
- Heinrich Hertz oppdager radiobølger
- Den 2. sosialistiske internasjonale vedtar 1. mai som arbeidernes dag

jordholurne, liksom folk segja det er ikring Rom.»

Det var langt fra jordhyttene utenfor Eidsvoll til siseteten i Kristiania, den nye storbyen og hovedstaden. Henry Elworth Hanson forteller: «Byens Gader er gjennomgaaende ret brede og bekvemme, samt lyse og vennlige som Følge af at Husene ikke tillades byggede i den overdrevne Høide som mange andre steder i Europa.» Elektrisitet, statu-

er og fontener kom til, samt en eksplosiv befolkningsvekst fra 35000 i 1858 til 112997 i 1878. Det var fortsatt et utpreget klassesamfunn, men mulighetene var store for de kreative.

DE NYE LÆRERNE

I 1850-årene begynte det å skje noe med lærerfaget. Sønner av bønder og fattigfolk begynte å ta over fra borgerskapets barn. Deres «kald var å tjene hos og færdes blant deres klasse af folket.», skrev en skolelærer på Senja i et avisinnlegg i 1867. De hadde mottatt et kall som folkeopplysere. Jærbulæreren Torkell Mauland advarte dem i 1870 mot å fanges av overklassen, ellers ville de bare komme til å «halde i skautet på storfolki, men storfolk verta dei ikkje, berre slike halvmenne.»

Tema hos de nye lærerne var det nasjonale, det folkelige, grundtvigianismen, målsaken, folkehelsesaken og avholdssaken. De var folkeoppdragere og trodde på Ole Jacob Brochs ord fra 1876: «Uvidenheden er den farligste af alle samfundsopløsende krefter.» De engasjerte seg også i frivillige organisasjoner til samfunnets beste, slik som Selskabet til Folkeopplysningens Fremme, ulike

grupper av Thranebevegelsen, avholdsforeningene og de nye kristne organisasjonene og kirkesamfunnene.

DEN NYE LESEKUNSTEN

Selv om allmueskolebarna hadde lært å lese like siden 1800, var det få som brukte ferdighetene til annet enn huspostillen, salmeboka, almanakken og et brev i ny og ne. Selv i 1855 var det i snitt bare to bøker per familie i Kristiania. Lesehestene kom først på Møre og i Agder, særlig blant de høyere klassene og ungdommen. Blant de tidligste bladene og avisene var *Morgenbladet*, *Aftenbladet*, *Almuevennen*, *Skillsings-Magazin*, *Illustreret Nyhedsblad*, *Arbeider-Foreningens Blad*, *Nationalbladet*, *Norsk Missionstidende*, *Folkevennen* og *For Fattig og Riig*. Ivar Kleiven fra Vågå forteller om hvordan *Almuevennen* kom inn i hjemmet hans i 1864, som «ein kjærkomin gjest frå fyrste stund», som var det liksom dei med eitt skulde fløtt grendi hundrede mil nærar den store verdi og fløtt høbrunine, so heile grendi var vidare.»

Leseaktiviteten vokste derfor merkbart utover 1860- og 70-årene. Dagsaviser som *Verdens Gang*, *Dagbladet*, *Bergens Tidende* og en rekke lokalaviser hadde en eventyrlig vekst med en fordobling i opplag fra 1870 til 1880. De neste fem årene økte tallet på postsendte blader og tidsskrifter fra 11 til 18 millioner enheter. Folkebibliotekene fikk offentlig støtte fra 1876 av. Lesekunst og leselyst var blitt alle manns eie.

SUNNHETSBLADET, ET BARN AV SIN TID?

Sunnhetsbladet ble et barn av sin tid, med fødselshjelp fra den generelle samfunnsutviklingen. Lesekunst og nysgjerrighet krevde sitt, mens landvinningene innen medisin og helse gav et bunnløst vell å øse av. John G. Matteson så både behov og mulighet med *Sunnhetsbladets* første nummer i juli 1881, godt hjulpet av sin amerikanske sponsor og faglige mentor, dr John H. Kellogg. Behovet for en nasjonal faglig forankring ble etter hvert fylt av tre innflytelsesrike leger, Christian Schmidt, Gotfred Bentzen og Oscar Nissen, alle tre sterkt engasjert i bladets kjernebudskap og hensikt. >>

Deres fødselshjelp og oppfostring ble uvurderlig.

Dr Oscar Nissen, som redigerte bladet i fem år, fra 1886 til 1890, ble den mest avholdte av de tidlige redaktørene. Under hans ledelse vokste bladet både i anseelse og omsetning. «*Sundhedsbladet* er blevet en magt i staten» konkluderte han i lederartikkelen for desember 1888, idet han siterte en kollega. I sin avskjedshilsen i desember 1890 la han til: «Hele den norske dagspresse har paa meget faa undtagelser nær benyttet *Sundhedsbladets* stof og bragt flere deler av det over i egne spalter.»

KILDER

- Sunnhetsbladet 1881-1890.
- K Mykland: Norges Historie. 1979 Cappelen
- Aschehaugs Norgeshistorie, Aschehaug & Co 1997.
- Ø Larsen: Norges Leger Dnlf 1996
- K Abrahamsen: Norsk Bokforlag 100 År Nbf 1979
- Jg Matteson: Mattesons Liv. International Publ Assn Nebraska Usa 1908
- T Johannessen: Den Skandinaviske Adventismens Begynnelse Og Vekst. (2017)

SUNNHETSBLADET • MARS 1882

KVAD OM TOBAK

Røge, skraa og snuse af den skidne Urt!
Er det ikke prægtigt? Er det ikke stort?
Tygge Skraa i Stuen, spytte vidt og bredt,
Kvæle med Tobagsrøg, U, hvor det er ledt!

Kor:
Røge, snuse, tygge, spytte,
Blæse Røg i Næsen paa hver som kommer nær.
Fylde alt med Stank og søle vidt og bredt.
Er det ej en Plage? Er det ikke ledt?

Røge i Salonen, drikke Bier dertil,
Røge i kupeen, røge hvo som vil.
Piger, lad os aldrig ægte slige Mænd.
Den Tobakken elsker, bliver ej min Ven.

SUNNHETSBLADETS
TRE FØRSTE
FAGREDAKTØRER

Christian Aug. Schmidt
FAGREDAKTØR 1883-1884

Christian August Schmidt, 1844-1926, ble født i Tromsø, og ble lege i 1874. Etter noen år som lege ved Høvik Glassverk og Vestbanen, kom han til Bærum i 1891 som fattiglege. Engasjementet hans lå innen sosialmedisin og forebyggende medisin. Dr Schmidt var gift to ganger, først i 1875 med Petra Susanna Fuglesang, deretter i 1904 med Henriette Christiane Jeanette Burton. Han fikk tre barn, alle med sin første kone.

Fra januar 1883 står navnet hans, doktor C Schmidt, på forsiden av *Sunnhetsbladet* som 'tilsynslege'. I et redaksjonelt notat i desember 1882 sies det at han skal assistere «for at gi våre Læsere bedre Garanti for at Anvisningerne ere paalidelige». Bladet ble samtidig utvidet fra 8 til 16 sider. Han bar ansvaret gjennom hele 1883 og 1884 og skrev flere ikke-signerte artikler. I 1888 utgav han dessuten boken *Sundhedshaandbog for hjemmet*, med praktiske råd innen sundhedspleie, føde, diett, behandling av vanlige sykdommer og ulykker, samt regler for bading. Mye av materialet var hentet fra boken *Household Manual* av dr John Harvey Kellogg. John G. Mattesons faglige og økonomiske sponsor for *Sunnhetsbladet*.

De første lesehestene var helst på Møre og i Agder

Gotfred Eugen Bentzen
FAGREDAKTØR 1885

Gotfred Eugen Bentzen, 1852-1937, ble født i Fredrikshald og tok medisinsk embetseksamen i 1877. De følgende årene var han kandidat ved Rikshospitalet, sekretær i Christiania Sundhedskomisjon, Karantenelege, Stadsfysikus og Politilege. Dernest studerte han hygiene (folkehelse) i München, Paris og Brussel i nesten fire år. Etter hjemkomst var han engasjert med hospitalbygging i Oslo og konsulentarbeid i Kirke- og Undervisningsdepartementet. Så ble han overlege og direktør ved Ullevaal sykehus, fulgt av 33 år som stadsfysikus. Fagreiser til utlandet fokuserte først og fremst på sosialmedisin, smittevern og folkehelse. I 1899 ble han ridder av St Olavs orden for sin innsats. Han var gift to ganger, først i 1879 med Rachel Valborg Skarsten, deretter i 1894 med Marthe Marie Essendorp. Han fikk fem barn med sin første kone og sju med den siste.

Hele året 1885 var han redaktør for *Sunnhetsbladet*. Introduksjonen i januarnummeret sa sitt: «Dr Bentzen har ved tidligere arbeider vist at han interesserer sig meget for den Sag *Sundhedsbladet* søger at fremme, og vi tror at vi kan love at bladets indhold skal blive både nyttig og pålideligt.» Allerede i marsnummeret inviterte han leserne til å støtte sin nystartede Norsk Forening for Sundhedspleie, signert av tre leger, to arkitekter, én professor, én sivilingeniør og tre administratorer.

De trodde på Ole Jacob Brochs ord fra 1876: «Uvidenheden er den farligste af alle samfundsopløsende krefter»

«Sundhedsbladet er blevet en magt i staten»

Oscar Nissen
FAGREDAKTØR 1886-1890

Elias Godtlieb Oscar Egede Nissen, 1843-1911, hadde både far og bror i organisasjonsliv og sosialmedisin. Etter embetseksamen i 1873, tjeneste-gjorde han som underoffiser i den tysk/franske krig og fikk Det franske røde kors for sin innsats. Spesialiteten var gynekologi, men han ble mest kjent for sitt engasjement innen avholds- og arbeidssaken. Da han var leder for *Det norske totalavholdsselskap* (DNT) i åtte år fra 1879 og fremover, vokste medlemstallet fra 7000 til 70000. Ellers startet han Studentenes avholdsforening, var formann både i Santalmisjonens styre og i Christiania Arbeidersamfunn, foruten å redigere *Menneskevennen* for DNT og *Santalen* for Santalmisjonen. Etter støtten til fyrstikkarbeidernes streik i 1889, ble han formann for det sosialdemokratiske partiet fra 1906 til sin død i 1911.

Dr Nissen engasjerte seg for alt av behov i samfunnet, like fra tuberkulosebehandling, boligspørsmål og likbrenning til sykepleiernes, tjenestepikenes og kunstneres kår. Han var gift to ganger, første gang i 1874 med pianisten Erika Røring Moinichen Lie, deretter i 1895 med Petra Fernanda Holst. Han fikk sju barn, alle med sin første kone. Bysten til hans minne ble modellert av Gustav Vigeland og står i Folkets Hus i Oslo.

Fra 1886 til 1890 var Oscar Nissen redaktør for *Sundhedsbladet*. Redaksjonelt i januar 1886 fortalte han at han ble overtalt til oppgaven, foruten, som han sa: «I modsætning til mange læger har jeg alltid

Forts. side 15

Spania

Tur til Calpe i Spania

21.-30. OKTOBER 2018

Etter en meget vellykket tur til Albir i fjor inviterer vi igjen SDA-seniører i Norge og Danmark på tur. Bli med til Calpe og "lad opp batteriene" før vinteren.

Calpe er en liten kystby, ca. én times kjøring østover fra Alicante flyplass. Hotellet vårt heter Solymar Gran Hotel, og ligger bare ca. 100 m fra stranda. Alle rom har balkong. For den solhungrige, er det flere fine sandstrender å velge mellom, alt etter hvor langt du ønsker å gå.

Gjennomsnittstemperaturen på dagtid ligger på ca. 24 grader i denne perioden, så det er behagelig å være ute og slappe av eller bade og sole seg, rusle langs strandpromenaden, spise i havna eller lese en god bok. Det blir også daglige samlinger med åndelig innhold, og muligheter for utflukter med naturopplevelser, trim og hyggelig samvær.

* – Fly Oslo til Alicante (t/r) og egen buss til hotellet. (Mulighet for tilslutningsfly fra andre steder.) – 9 frokoster, 9 middager og 2 lunsjer – To utflukter med skandinavisk-talende guide – Reiseledere – Program og tilbud om aktiviteter under oppholdet.

På sabbaten blir det bibelstudium og gudstjeneste.

Frøydis Liseth blir med som leder fra Seniorforeningen i Norge. I tillegg blir Ulf Korsmo med som ansvarlig reiseleder fra Alfa Travel.

Pris – 10 dager*

NOK 13.450,- pr. person i dobbeltrom
NOK 1.795,- i tillegg for enkeltrom
NOK 900,- i tillegg for havutsikt

Hvis du er interessert i turen, last ned brosjyren fra Seniorforeningens nettside www.sdasenior.no, eller henvend deg til Alfa Travel via epost eller telefon, for å få den tilsendt. Brosjyren har alle detaljer om destinasjon, reiserute, reisevilkår, mat og program, i tillegg til skjema for påmelding. Påmeldingsfristen er 30. august 2018 eller innen det er fulltegnet.

TA KONTAKT FOR BROSJYRE OG MER INFORMASJON

Alfa Travel AS • Telefon 32250870 • e-post post@alfatravel.no

Forts. fra side 13

troet at populære sundhedsskrifter maatte kunne faa stor betydning.» Han trodde på at det er lettere å forebygge enn å helbrede. Ved siden av gynekologi hadde artiklene hans et bredt samfunnsmedisinsk og samfunnspolitisk budskap.

I desembernummeret hvert år beklaget han sin utilstrekkelighet i oppgaven, og la skylden på manglende medhjelpere. Men «ikke taber jeg modet for det – tvert om; det gjør meg sikrere end nogensinde før i min tro paa *Sundhedsbladets* oppgave og dets store betydning.» Han takket for flere hundre leserbrev og frydet seg i arbeidet. «Det er som satte jeg mig ned mellem en flok av venner, naar jeg begir mig til arbejdet med *Sundhedsbladet*; jeg føler mig som sad jeg og smaasnakket med dem og gav dem det bedste jeg vidste.» I sin avskjedshilsen i desember 1890 sa han at han var blitt for radikal for *Sunnhetsbladet*. Han trengte et større samfunnspolitisk forum. Men han elsket fortsatt bladet og hjalp lojalt til med å finne en ny redaksjon. ■

HØSTTREFF

SØNDAG 30. SEPT. 2018 KL. 11:00

Adventistkirken i Mjøndalen
Fjerdingen 1, 3050 Mjøndalen

GJESTETALER er Paul Birch Petersen som for tiden er pastor i København. Han har sin utdannelse i *Religion og Det gamle testamentet* fra København Universitet og Andrews University. I tillegg har han rik erfaring blant annet som pastor, lærer, ungdomsleder og leder i den Danske Union. I ni år var han avdelingsleder i Australia og områder tilhørende divisjonen, samt også *Director of Biblical Research* i samme. Deretter ble han leder på fakultetet for Religion og Bibelske språk på Andrews University. Nå er han tilbake i Danmark som aktiv menighetspastor. Paul Birch er en inspirerende og jordnær taler som er lett å forstå – også for nordmenn.

TEMA vil være: «Å møte Gud i Bibelen – hvordan lese Bibelen for å styrke det åndelige liv!» Vi leser ofte Bibelen for å definere doktriner eller bevise sannhet, men hvordan leser vi den for personlig å møte Gud? Hans presentasjoner vil gi flere ideer om hvordan vi kan lese Bibelen for å styrke vårt eget gudsforhold.

PÅMELDING skjer ved å sende kr 150 pr. person til bankkonto nr. 3000 26 41867. Av hensyn til mat og servering (varm middag og kaker/drikke til avslutning) er det svært viktig med påmelding i god tid, senest fredag 21. september.

Velkommen til et oppbyggende og interessant samvær!

Senioren

Organ for

**SYVENDEGAS
ADVENTISTKIRKENS
SENIORFORENING**

Adresse: Postboks 124

3529 Røyse

Bank: 3000 26 41867

Org.nr: 997 229 231

Nett: www.sdasenior.no

Formann

ODD-HENRIK OLSEN

Spinnesiden 54, 1536 Moss

Telefon 92415928

odd.henrik.olsen@adventist.no

Sekretær

REIDAR LARSEN

Bergsengvegen 71, 2372 Brøttum

Telefon 62 12 26 66 – 943 32 898,

reidar.larsen@adventist.no

Kasserer

RICHARD VAGN JENSEN

Glimmerveien 19, 3340 Åmot

Telefon 32 75 25 89 – 924 93 322

hrv.jensen@gmail.com

Redaktør for «Senioren»

TRYGVE ANDERSEN

Solliveien 13, 1472 Fjellhamar

Telefon 67 90 43 24 – 970 33 601

trygand@gmail.com

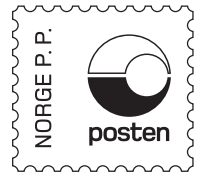
«Senioren» kommer ut fire ganger i året og sendes til alle medlemmer av SDA Seniorforening. Medlemskap tegnes ved å sende kr 200 til bankkonto nummer 3000 26 41867.

Gaver til bladet eller Seniorforeningens aktiviteter, sendes også til konto 3000 26 41867. Mange takk!

Oppsigelse av medlemskap gjøres via sekretæren.

Tips, artikler og bildestoff til bladet sendes redaktøren.

Returadresse
Senioren
R. V. Jensen
Glimmerv. 19
3340 Åmot

Livsvandring mot vår

Av Sonja Pran

Tragedier rammer oss, gang på gang,
de gjør tankene tunge og tiden så lang.
Og det er ikke ende på alt dette triste,
det er som om hjertet i brystet vil breste.
Men har du sett våren – levende, yr,

som fra et paradys båren?
Synd denne tiden varer så stutt,
snart er forårsforventningen brutt!
Vi ønsker oss vår på en annen strand
ved livets vann i et bedre land,
der lykken aldri tar slutt!

